

ОПИСАННЯ МУЗИЧНИХ ТА ІНШИХ ДОКУМЕНТІВ НА ОСНОВІ ІНТЕГРОВАНОГО ФОРМАТУ ОПИСУВАННЯ

Л.Г. Тупчієнко-Кадирова

У статті подано опис деяких видів документів зі спадщини композитора. При цьому використовується авторський формат описування, в якому інтегровані архівний, бібліографічний, джерелознавчий та гіпертекстовий описи. Основна увага приділяється описуванню змісту.

Відомо, що поняття документ на сьогодні прийнято за одиницю наукової обробки кількома галузями суспільства, кожна з яких має специфічне уявлення про документ і, зокрема, правила його описування. Крім того, продовжуються дискусії щодо об'єкта й предмета загальної для цих галузей дисципліни (остаточну назву якої також ще не прийнято: документологія, загальне документознавство). Отже, питання пошуку інтегрованих підходів для цієї загальної дисципліни залишається актуальним.

При опрацюванні архівної спадщини відомого композитора Ю.С.Мейтуса [1] ми зіштовхнулися з ситуацією великої різноманітності видів документів, яку вона має. Навіть поверхневе їхнє описання¹, а також спроба зробити базу даних (на основі ППП CDS/ISIS), в якій треба було врахувати поля для ознак різних документів, спонукало на створення узагальнено-го формату описування. Дещо скорочений його варіант опубліковано в [2]. Використання формату для опису листів міститься в [3], в даній статті подано опис інших листів. Отже, практичне його застосування при описуванні музичних документів (МД) (рукописів романсів та звукозаписів романсів) міститься в [1] і ще не було опубліковано.

Тому в даній статті пропонується виклад практичного використання обґрунтованих і опублікованих ідей щодо узагальнених підходів до явища документ – до його опису-

вання, враховуючи як здобутки окремих галузей (архівне описування, бібліографічний опис, джерелознавчий аналіз, гіпертекстовий підхід), так і специфіку окремих видів документів.

Відомо, що кожен конкретний документ є частиною групи документів, представляє собою певну цілісність і має частини. Тому можна виділити кілька рівнів розгляду документа.

Для описування та класифікації виділено чотири основні рівні розгляду документа та один додатковий – нульовий (рівень надсистеми для будь-якої частини інформації про документ та у документі): 0. Надсистема документа; I. Група(и), до якої(их) належить документ; II. Документ у цілому; III. Основні складові документа; IV. Частини основних складових документа.

Рівень описування позначимо цифрами та літерами таким чином: 0 – рівень надсистем(и); I – рівень групи документів (фонду, частини фонду, опису, справи, одиниці обліку; II – рівень документа, згадування в іншому документі; III – рівень основних частин документа: інформації, зафіксованої на ньому (Твір, Присвята, Супровідні матеріали, Написи, Знаки тощо), носій, спосіб і засіб фіксації та їхні характеристики, повний текст; IV – рівень фрагментів твору, фрагментів основного тексту документа та фрагментів інших текстів з визначенням їхніх типів відносин, які слугують ознаками класифікації та пошуку. У великих

¹Зазначимо, що вдалося описати не всі, але більшість документів

за обсягом документи доцільно виділяти IV і, можливо, подальші рівні описування (якщо це потрібно).

Описування окремого документа здійснюється з вищих рівнів униз за об'єктами. Відмінності в описаннях починаються на рівні документа та на рівні його частин (у т.ч. текстового(их) фрагмента(ів)).

На рівні надсистеми визначаються галузі людської діяльності (наприклад, музика, поезія). Цей блок інформації в інших системах часто використовується як тематична допоміжна інформація, частиною якого є даний фонд або документ. Наприклад, такими темами в нашому випадку можуть бути: музика загалом, українська академічна музика, опера. Надсистеми інших аспектів – організаційно-управлінського та географічно-просторового розташування – містять інформацію про адміністративне впорядкування, наприклад, галузь державного управління, до структури якої входить установа-утримувач фонду (міністерство, управління), професійні групи країни, до яких належать суб'єкти (наприклад, композитори України), про організації, де зберігаються документи, організації, які керують останніми, про географію регіону тощо. В даній статі ми наведемо лише назви надсистем. Реалізація усього комплексу доцільна в конкретному інформаційно-пошуковому масиві.

На першому рівні подано дані про фонд і його частини (назва, номер тощо), дані про фондоутворювача.

На другому рівні документ розглядається як ціле, тут відзначаються облікові дані (номери), дані зовнішнього описання (жанр/вид документа, загальне описання, зовнішній вид, носій та його розміри, оцінки стану збереженості та умов зберігання), дані описування змісту (назва, класифікаційні індекси або віднесення до класифікації, повний текст і/або ім'я файлу, копії), структура (об'єкти та підоб'єкти, наприклад, документальні частини – аркуш листа та конверт), персони (адресант, адресат), оцінки (стану збереженості, умов зберігання), процеси (пересування, одержання, зберігання, обробки, оприлюднення тощо), дані щодо процесу описування (особа, що здійснила описування, дата, правила, якими керувалися при описуванні).

Для позначення рівня відносин між особами (персонами) документа використовуємо визначену нами кількарівневу систему [4], яка включає рівень сімейно-родинних стосунків, міжособистих взаємин, професійних, творчих, офіційних відносин. В описанні суб'єктів визначаються, крім імен та назв колективів, – звання, посади, назви установ, де вони працюють.

На третьому рівні розглядаються частини документа. Щодо інформації документа – визначаються такі дані та подаються відповідні текстові фрагменти: тема, мета та привід створення документа, характерні риси адресата, адресанта; характеристики (часу – дата написання); оцінки (події, адресата) тощо, стосовно матеріалу, на якому фіксується інформація, і матеріалу, яким фіксується, визначаються їхні назви та характеристики (розміри, колір) тощо.

На четвертому-п'ятому рівнях відзначаються ще більш детальні – специфічні характеристики кожного виду документа.

За необхідності інформація представляється у вигляді гіпертекстів – результатів структурного аналізу: спочатку зазначається тип відносин, потім – текстовий фрагмент. Про структурування текстів див. [5].

Для даного дослідження вибрані: один рукописний лист [6] з фонду Кіровоградського музею музичної культури ім. К.Шимановського (КММКШ), телеграма з фонду "Государственного центрального музея музыкальной культуры им. М.И. Глинки" (ГЦММК) [7], один нотний рукопис із двохтворів з фонду Кіровоградського народного меморіального музею Ю.С.Мейтуса (КНМММ) (при дитячій музичній школі № 2) [8], один звуковий МД – грамплатівка (ГРП) (з фонду Кіровоградської обласної наукової бібліотеки ім. Д.І.Чижевського [9]).

Стосовно описування листів зазначимо, що на четвертому рівні розгляду листа можуть визначитися такі дані і подаватися відповідні текстові фрагменти: тема, мета та привід написання, характерні риси адресата, адресанта; характеристики (часова характеристика – дата написання); оцінки (події, адресата) та ін.

Документи з інформацією про суб'єкт (особу)

Документ 1.

0 – рівень надсистем(и)

Українська радянська академічна музика (Мейтус Юлій Сергійович);

Російська радянська поезія (Маршак Самуїл Якович);

Романси й пісні. Радянська академічна музика.

I – рівень групи документів

Фондоутримувач: Кіровоградський музей музичної культури ім. К.Шимановського.

Фонд Мейтуса Юлія Сергійовича;

ДІ – документ історії (позначення музею)

II – рівень документа

Лист композитору Юлію Сергійовичу Мейтусу від С[амуїла]. Я[ковича]. Маршака. 20.04.55 р., з Москви до Києва. – Рукопис, рос. мовою, 1 арк. 20 x 13,7; конверт: 10,7 x 13,5x2 (ДІ; номер док. 748).

Бібліографічний опис

Маршак Самуїл Яковлевич [Письмо композитору Юлію Сергеевичу Мейтусу от 20 апреля 1955 г. из Москвы в Киев] / С.Я.Маршак // Кировоградский музей музыкальной культуры им. К. Шимановского. – Фонд Ю.С. Мейтуса. – № док. 748. – 1 л., 1 конверт.

Описання.

Лист написано російською мовою, на цупкому гладенькому біложовтому пожовк-лому папері синіми чорнилами, на першій сторінці аркуша, складеного двічі. На листі є автограф Ю.С.Мейтуса простим олівцем "12.VI.55 ЮМ" [дата одержання і підпис]. Конверт в середині – сірого кольору, зі слідами від штемпелю. На ньому зазначені адреса і ПІБ адресата. Стан збереженості – задовільний.

Анотація.

У листі С.Я.Маршак дякує Ю.С.Мейтусу за музику до його віршів і повідомляє про те, що посилає Ю.С.Мейтусу сонети В.Шекспіра у власному перекладі.

Класифікація: Оригінал, рукопис, російською мовою, є автограф Ю.С.Мейтуса. Рівень відносин між особами – творчий.

Текст листа

Москва, Б – 64 Чкаловская улица, 14/16 20/4 1955 г.

Дорогой Юлий Сергеевич,

От всей души благодарю Вас за прек-расную музыку к моим стихам (из Бернса).

К сожалению, я в последнее время болею, и это помешало мне сразу поблагодарить Вас за Ваш милый подарок.

Посылаю Вам на память Сонеты Шекспира в моем переводе. Крепко жму руку.

С. Маршак.

Текст на конверті

Киев Владимирская ул., 14

квартира 8

Юлию Сергеевичу

Мейтусу

От С.Я.Маршака. Москва Б-64, Чкаловская, 14/16

III. рівень основних частин документа

Описання зовнішніх ознак документа

Лист написаний на аркуші паперу 20 x 13,7; конверт: 10,7 x 13,5, папір щільний, білий, перетин посередині.

Розташування тексту на папері: на першій сторінці (чверті) аркуша.

У верхньому правому кутку адреса адресанта: "Москва, Б-64 Чкаловская улица, 14/16 20/4 1955г."

Типи відносин та текстові фрагменти, які відносяться до них.

Адреса автора: "Москва Б-64, Чкаловская, 14/16."

Оцінка (персони-адресата): "Дорогой Юлий Сергеевич." (оцінка: "дорогий")

Тема (про що): вдячність: "От всей души благодарю Вас за [прекрасную музыку к моим стихам (Из Бернса)]".

Тема (подія: написання музики адресатом на вірші автора): "[От всей души благодарю Вас за] прекрасную музыку к моим стихам (Из Бернса)."

Тема (подія: хвороба): "К сожалению, я в последнее время болею".

Тема (причина затримання подяки): "К сожалению, я в последнее время болею, и это помешало мне сразу поблагодарить Вас за Ваш милый подарок."

Тема(подія: посилання нових віршів-перекладів адресату): "Посылаю Вам на память Сонеты Шекспира в моем переводе".

Оцінка (відносин між персонами: відносини до адресата – повага): "Крепко жму руку".

Підпис адресанта: "С. Маршак."

Лист був вкладений у конверт. Конверт містить прізвище, ім'я адресата та ініціали та прізвище адресанта.

Адреса адресата, яка міститься на конверті: "Київ Владимирская ул., 14 Квартира 8"

Ім'я, по-батькові, прізвище адресата: "Юлію Сергеевичу Мейтусу"

Ініціали, прізвище автора листа: "От С.Маршака."

Документ 2.

Телеграма Ю.С. Мейтусу від Александрова із запрошенням на прем'єру опери "Рихард Зорге" [999].

0 – рівень надсистем(и)

Міністерство культури і мистецтв Росії

Українська радянська академічна музика – опера (Мейтус Юлій Сергійович);

Башкірська радянська музична культура

Башкірський державний театр опери та балету, м. Уфа (Александров).

I – рівень групи документів

Фондоутримувач: Державний центральний музей музичної культури ім. М.І.Глінки РФ, (м. Москва).

Абревіатура: ДЦММК ім. М.І.Глінки (ГЦММК ім. М.И. Глинки).

Фонд: Фонд Ю.С.Мейтуса № 362.

Матеріальна реалізація: Інвентарна книга та каталог.

Рубрика у каталозі: Письма.

II – рівень документа

Телеграма Александрова Юлію Сергійовичу Мейтусу [з запрошенням на прем'єру опери "Рихард Зорге"], квітень 1958 р.

Бібліографічний опис

Александров. Телеграма Юлію Сергійовичу Мейтусу [с приглашением на премьеру оперы "Рихард Зорге"], апрель 1958 г. / Александров // ГЦММК им. М.И.Глинки. – Ф. 362. – № док. 91. – 1 л.

Анотація.

Телеграма містить запрошення Ю.С.Мейтусу та його дружині від директора Башкірського театру опери та балету на прем'єру опери Ю.С. Мейтуса.

Класифікація: Оригінал, машинопис, російською мовою. Рівень відносин між особами – творчий (виконання твору).

Текст телеграми

Приглашаем Вас с супругой премьеру оперы Рихард Зорге Уфе 27 мая = Уважением директор Башоперы Александров

III – рівень основних частин документа (структура для бази даних)

Мета створення документа: Запрошення автора з дружиною на прем'єру опери.

Мова (код): rus.

Номер документа: 91.

Дата документа: апрель 1958 г.

Дата для бази даних (БД): 195804.

Вид документа: Телеграма.

Оригінальність/Копія документа: Копія.

Види інформації: Процес: комунікація.

Види інформації: Інформація про суб'єкти музики.

Кількість аркушів: 1 л. [аркуш].

Суб'єкт: Адресат: Мейтус Юлій Сергійович;

Суб'єкт: Кореспондент: Александров.

Кореспондент (характеристика): директор Башкірської опери.

IV рівень

Назва твору: Рихард Зорге.

Жанр твору: опера.

Виконання твору: Уфа, 27 мая [1958].

Місце виконання твору: Уфа, Башкірський театр опери та балету.

Дата, про яку йдеться у тексті: 27 мая 1958.

Дата для БД: 19580527.

Процес: запрошення: "Приглашаем Вас с супругой премьеру оперы".

Оцінка відношення: Повага: "Уважением"

Таким чином, вище приведені два варіанти опису, перший варіант більш традиційний, другий варіант представляє собою розташування інформації про об'єкт описування по окремих полях, у форматі для введення в базу даних..

Друга частина статті представляє собою опис музичних документів за форматом описування, перший – із повним описом знаків нотного письма. IV-V рівні – приклад найбільш можливої глибини подібного описування.

<p>Музичні документи</p> <p>Документ 3. Музичний нотний рукопис</p> <p>Два романси Ю.С.Мейтуса на слова О.Ющенка. 1. Весна 2. Любов.</p> <p>0 – рівень надсистем(и)</p> <p>Українська радянська академічна музика (Мейтус Юлій Сергійович);</p> <p>Романси й пісні. Радянська академічна музика.</p> <p>I – рівень групи документів</p> <p>Фондоутримувач: Кіровоградський народний меморіальний музей (КНММ) ім. Ю.С.Мейтуса (при дитячій музичній школі № 2).</p> <p>Матеріальна реалізація: Інвентарна книга КНММ ім. Ю.С. Мейтуса, запис № 75.</p> <p>II – рівень документа</p> <p>Два романси Ю.С.Мейтуса на слова О.Ющенка, переклад А.Вишеславського : 1. Весна 2. Любов. 7 и 10 серпня 1979 р.</p> <p>Бібліографічний опис</p> <p>Мейтус Ю.С. Два романси на слова О.Ющенка. 1. Весна 2. Любов. / Ю.С.Мейтус; сл. О.Ющенка; перекл. А.Вишеславського // КНММ. – Фонд Ю.С.Мейтуса. – 4 арк.</p> <p>Класифікація: Оригінал, рукопис, автограф, текст українською мовою, нотний рукопис, музичний документ.</p> <p>Описання</p> <p>Два романси написано автором на окремих великих аркушах нотного паперу білого кольору (31,2 x 24,3), простим олівцем. Без обкладинки. Чорновий варіант без виправлень. Папір по краях має маленькі надриви, кути прим'яті.</p> <p>Текст романсу</p> <p>Як світло навкруги і радісно бентежно... Ген, за Дніпром луги зелені та безмежні.. Зелене – це весна, що з чорного про- рветься</p> <p>Кохана сторона, що увійшла до серця. Не вирвати її з грудей моїх ніколи, Співають солов'ї мелодію відому. Це весна, весна. Зелена ця весна. В зеленене буяння. Це рідна сторона. Це дні мого кохання.</p> <p>Інший словесно-цифровий текст 7.VIII.79.</p> <p>ЮМ [Ю. Мейтус]</p> <p>III. рівень основних частин документа (структура для бази даних)</p>	<p>Інші поля формату та відповідні текстові фрагменти</p> <p>Назва: Два романси на слова О. Ющенка. 1. Весна 2. Любов.</p> <p>Автор музики: Мейтус Юлій Сергійович</p> <p>Автор слів: Ющенко О.</p> <p>Автор перекладу (з української): Вишеславський А.</p> <p>Нумерація наскрізна: 1-й романс – С. 1-4; 2-й романс – С. 5-8.</p> <p>Нумерація сторінок: зроблена автором, арабськими цифрами, цифри проставлені у верхніх кутах зовнішнього боку сторінок.</p> <p>Мова: ukr</p> <p>IV рівень</p> <p>Твір – назва: Весна.</p> <p>Твір – назва: Любов.</p> <p>"Весна"</p> <p>Жанр: Романс.</p> <p>Дата створення/запису на документі: 7.VIII.79. (Весна)</p> <p>Дата створення [для БД]: 19790807 (Весна)</p> <p>Дата створення/запису на документі: 10.VIII.79 (Любов)</p> <p>Дата створення [для БД]: 19790807 (Любов)</p> <p>Носій: Нотний фабричний папір. (На кожному великому аркуші, на 4-й сторінці внизу: "ККФ. Зак. 323 Тир. 80 000."). Папір складений вдвічі.</p> <p>Особливості зовнішньої форми: окремі великі подвійні аркуші, без брошурування, без обкладинки.</p> <p>Характеристики носія: папір гладкий, щільний, білого кольору.</p> <p>Розміри носія: 31,2 x 24,3.</p> <p>Стан збереженості: по краях – маленькі надриви, кути прим'яті.</p> <p>Засіб запису: олівець.</p> <p>Характеристики засобу: не обсипається.</p> <p>Характеристика способу та засобу фіксації: Нотні стани для фортепіано дописані олівцем у 10-му такті.</p> <p>V рівень Специфічні характеристики музичного документа – нотного рукопису</p> <p>1. Романс "Весна"</p> <p>Нотний стан: на сторінці – 12 нотних станів.</p> <p>Об'єднання нотних станів: два нотних стани об'єднані аколодою – аркуш 1, сторінка 1, такти 1-5; три нотних стани об'єднані аколодою – такти 6-55.</p>
---	---

Об'єднання нотних станів: нотні стани об'єднані у нотний рядок, 1-4 такти – нотні стани для фортепіано, без нотного стану для голосу, 5-55 такти – три нотні стани. Звичайно, нотні стани об'єднані спільною тактовою рисою, нотні стани для фортепіано об'єднані аколодою. Аколади немає на 3-ій сторінці 4-му нотному рядку. 1-3 сторінки – по 4 нотних рядки, 4-а сторінка – 2 нотних рядки.

Характеристика: Кількість голосів: 2.

Характеристика: Партія голосу розділяється на два голоси у 51(з 2-ї доли)-55 тактах.

Кількість тактів – 55.

Розташування тактів на сторінці: 1-а стор. – 1-19; 2-а стор. – 20-34; 3-я стор. 35-48; 4-а стор. – 49-55.

Тактові риси: одинарні після кожного такту, крім останнього – після нього дві риси для визначення кінця твору. У кінці 23-го такту є дві тактові риси [?].

Знак метронома: четвертна з крапкою = 4[8?]

Розмір: 6/8

Зміна розміру: 9/8 (розташування: аркуш 3, сторінка 3, такт 38)

Тональність: початкова – а moll, кінцева – E dur.

Зміна тональності (тональність + номер(и) такту(ів) + акорд):

a moll – 1-6; C dur – 7-10; d moll – 11; a moll – 12; f moll – 13; F dur – 14; C dur; A dur (Δ7); a moll – 17-18; F dur – 19-21; D dur – 22-23; D dur (II7) – 24; D dur – 25; C dur – 26; d moll – 27; F dur 28-29; Ges dur – 30-33; Fis dur – 34; e moll – 35; переходи – 36-38; G dur – 39; пере-ходи – 40-41; h moll – 42; переходи – 43-46; E dur – 47-50; перехід – 51; e moll – 52; E dur – 53-55.

Характер виконання (загальний): Largo.

Розташування: характер виконання для нотного стану розташовується над ним, для фортепіано – між нижнім та середнім нотними станами.

Характеру виконання зміни (характер + номер(и) такта(ів) + нотний стан): rit[enuto] fortiss[?] – 5 такт; dolce – 6 такт, нотний стан для голосу; espress.[ivo] [перше слово не прочитано] – 6 такт, нотні стани для фортепіано; sop. – 13 такт, нотний стан для голосу; ... [два слова не прочитані]

– 13-14 такти, нотні стани для фортепіано; ... [не прочитано] – 16 такт, нотний стан для голосу; espress[ivo] 17 такт, нотний стан для голосу, нотні стани для фортепіано; ... [слова не прочитані] – 18 такт, нотний стан для голосу; Sop moso[далі три літери зтерті] – 30 такт, нотний стан для голосу; espressivo – 30 такт, нотний стан для фортепіано; cre fure afor – 30-31 такти, нотний стан для фортепіано; ... [два слова не прочитано] – 34 такт, над середній нотним станом; ... [слово не прочитано] – 42 такт, нотний стан для голосу; ... [слово не прочитано] – 46 такт, нотний стан для голосу; ... [слово не прочитано] – 47 такт, нотний стан для голосу; rit[enuto, далі два слова зтерті] – 51 такт, нотний стан для голосу; ... [слово не прочитано] – 52 такт, нотний стан для голосу.

Динамічні відтінки (розташування окремо по нотних станах).

Нотний стан для голосу: p < > – 7; < – 9; < – 11; > – 12; p – 13; > – 16; p – 17; < – 20; > 21; pp – 22; < – 23; ... [не визначено] – 25; < – 26; mp < – 27; > – 28; < mf- 29; < – 32; > – 33; p – 34; < – 35; > – 36; cress[endo?] – 37; < f < – 38; < – 39; > – 40; f – 41; < – 44; p – 46; p > – 47; > – 49; < – 50; > – 53; > – 54-55.

Нотні стани для фортепіано (між ними): p < > – 1; p < – 2; > – 3-4; < – 4-5; > – 5; p – 6; < – 7; < – 8; > – 9; < – 11; < > – 12; p cress[endo] – 13; > – 16; < > – 17; < > – 18; < – 19; cress[endo] – 20; < f – 21; < > pp – 22; < – 26; mp < > – 27; > – 28; < – 29; mf – 30; p – 33; cress[endo] – 36; cress[endo] – 37; < 38; ff – 39; > 40; > – 41; mp < > – 42; < 43; cress.[endo] – 44; < > p – 46; < – 47; > 48; < – 49; > – 50; < > – 51; < 52; p – 53; > – 54-55; ppp – 55.

Нижній нотний стан: pp < – 23; > – 24; < – 25; > – 33.

Арпеджіато (номер такта + нижній нотний стан для фортепіано позначається I нс, верхній – II нс, якщо арпеджіато розповсюджується на обидва нотні стани – не позначається): 2-5 I нс; 11 I нс; 12; I нс + I нс – 13-14; 15; I нс + I нс – 16.

Альтерації знаки випадкові:

Нотний стан для голосу: 16-й такт, 1-я доля – бемоль перед сі, 2-а доля дієз перед до; 18-й такт, 1-а доля – дієз перед соль... [продовження скорочене].

Нотний стан для правої руки фортепіано: 15-й такт, 2-а доля – дієз перед мі; 16-й такт, 1-а доля – бемоль перед сі ... [продовження скорочене].

Нотний стан для лівої руки фортепіано: 13-й такт, 1-а доля – бемолі перед сі та ля, 2-а доля – бемоль перед ля; 14-й такт, 1-а доля – бекар перед ля, дієз перед фа, 2-а доля – бемоль перед сі... [продовження скорочене].

Інші знаки: хрестик (літерою "х") під тактовою рисою у кінці такту під нижнім нотним станом (номери тактів): 8;12; [під х цифра -] 3 – 16; 20; 23; 26; 29; 32; 35; 37 [стерте?]; 38; [знак та цифра 5 – стерті] – 41; [під х цифра -] 5 – 42; 46; [стерті] 47-48; 50; 51 55.

Виправлення: багато виправлень: стерто олівець, написано на цьому місці.

Розташування виправлень:

Нотний стан для голосу, такти: 26-27, 33-34, 51-52;

Нотний стан для правої руки (фортепіано), такти: 25-27, 39, 49, 51-52;

Нотний стан для лівої руки (фортепіано), такти: 21-22, 25-26, 29, 36, 39, 41, 42-45, 47-49, 51-52.

У всіх нотних станах, такти: 28, 37, 40, 50, 53-55.

Акценти: у вигляді горизонтальної риски.

Розташування: нотний стан для голосу, такти: 21-й (1-а доля), 43-й (2-а доля), 51-й (1-2 долі);

нотний стан для правої руки, такти: 21-й (2-а доля), 39-й (1-2 долі).

Акценти: у вигляді >, нотний стан для правої руки, такт: 40-й.

Фермата: 55-й такт, 1-а доля, у всіх нотних станах.

Знак перенесення нот на октаву вгору: над нотним станом для правої руки фортепіано, такти 53 (4-а доля) – 55.

Інші знаки: кома (",") – у кінці 5-го такта над нотним станом для правої руки.

Ключі: вступ, нотний стан для правої руки фортепіано – скрипковий ключ – такти 1-55; нижній нотний стан: такти 1-5 – скрипковий, такти 6-10 – басовий; такти 11-22 скрипковий; такти 23-29 басовий; такти 30-35 – басовий; такти 36-46 – скрипковий; такти 47-55 – басовий.

Нотний текст – розташування: займає 3,5 аркуша

Розташування тексту слів: під нотним станом для голосу

Розташування за тактами (подаються тире, використані автором; номер такта йде за відповідними словами, розташованими у ньому):

Як світло[7] навкруги[8] і ра-[9]діс-[10]-но бен-[11]теж-но...[12]

Ген, за Дні[13] пром лу-[14]ги зелені[15] та безмежні..[16]

Зе-ле-не[17] це весна,[18] що з чор-[19]-ного про-[20]рветь-ся[21]

Ко-[22]-ха-[23]-на сторо-[24]на,[25] що увій[26]шла до [27]сер-ця.[28]

Не [29] вирвати її[30]ї з гру-[31]-дей моїх ни-[32]коли[33]

Спі-ва-[34]-ють соло-[35]в'ї ме[36]лоді-ю ві-[37]до-му.

Це вес-[38]на, вес-[39]на.[40]Зеле-на[41] ця весна.[42]

В зе-ле-[43]не-не бу-[44]-яння.[45]Це[46] рід-[47]на сторо-[48]на.[49]

Це[50] дні мо-го ко-[51]-хан-[52-53]ня.[54-55]

2. Романс Любов. [неповне описання]

Кількість тактів: Всього – 49 тактів.

Розмір: 4/4, не змінюється, повтор – 31 такт.

Характер виконання: Moderato Dolce.

Метроном: четвертна = 92

Ключі: середній нотний стан для правої руки (при грі на фортепіано): скрипковий - такти 1-49; нижній нотний стан: скрипковий – такти 1-9 (третя доля включно) такти, басовий – 9 (четверта доля)-11, скрипковий – такт 11 (3-4 доля), басовий – такти 12-13, скрипковий 13 (3-4 доля), басовий 14-17(1-3 долі), скрипковий – 17 (4 доля) – 19 такти, басовий – 20-23 (1-2 доля), скрипковий – 23 (3-4 долі) такт, басовий – 24-30 (1-2 долі), скрипковий – 30 (3-4 долі)- 35 (1-3 долі) такти, басовий 35(4 доля)-37 (1-3 долі) такти, скрипковий 37 (3-4 долі) такт, басовий – 38-39 (1-2 долі), скрипковий – 39 (3-4 долі), басовий – такти 40-46, скрипковий – такти 47-48 (1 доля), басовий – такти 48(1 доля)-49 (1 доля), скрипковий – 49 (2-4 долі)

Документ 4. Звуковий музичний документ на грамплатівці

Ю.С. Мейтус. Романси [9].

0 – рівень надсистем(и)

Українська радянська академічна музика (Мейтус Юлій Сергійович).

Романси й пісні. Радянська академічна музика

Вокальне мистецтво УРСР. Звукозаписи

I – рівень групи документів

Фонд звукозаписів Кіровоградської обласної наукової бібліотеки ім. Д.І.Чижевського.

Фондоутримувач: відділ літератури з мистецтва Кіровоградської обласної наукової бібліотеки ім. Д.І. Чижевського.

Матеріальна реалізація: Інвентарна книга, каталог, запис: Г 2708.

II – рівень документа

Романси Ю.С.Мейтуса на вірші українських та російського поетів: П.Тичини, М.Рильського, В.Коротича, Лесі Українки, Є.Винокурова. Виконавці: Л.Мазепа, М.Раков, Г.Ціпола, А.Мокренко, Р.Голубева. 1973 р.

Бібліографічний опис

Мейтус Ю. Романси / Ю.Мейтус; сл. П.Тичини, М.Рильського, В.Коротича, Лесі Українки, Е. Винокурова; исп. Л.Мазепа, М.Раков, Г.Ціпола, А.Мокренко, Р.Голубева. – М., 1973. – 1 ГРП.

Зміст: Назва(и) твору(ів): 1 сторона: Ви знаєте, як липа шелестить (П.Тичина); В тумані морському зникає твій спів (М.Рильський); Любисток (М.Бажан); Сільський сонет (М.Рильський); В темряві ночі тополі тріпочуть (П.Тичина); Море. Сподівання (В.Коротич); [Виконавці:] Людмила Мазепа (1-3); Михаил Раков (4-7); Римма Голубева, ф-но; 2 сторона: Не жаль мені, що я тебе кохаю; Я не кохаю тебе. Хвиля (Леся Українка); Про смерть поёты с болью говорили. Я посетил тот город. Моцарт и Сальери. Крестились готы (Е.Винокуров); [Виконавці:] Гизела Ціпола (1-3); Анатолий Мокренко (4-7); Римма Голубева, ф-но.

Класифікація: звукозапис, грамплатівка, словесні тексти українською та російською мовами, музичний документ: музичний звукозапис.

Мова (код): ukr, rus.

Інвентарний номер: Г 2708.

Структура документа: 1 ГРП у картон-ному конверті.

Функція та роль документа: комунікація між музикою та слухачами.

Вид документа: фонодокумент (ГРП).

Вид МД: звуковий музичний документ.

Жанри МД: вокальна музика.

Оригінальність творів: оригінальні.

Виконавський склад: для сольного співу.

Тип запису: окремі музичні твори (романси).

Тривалість загальна: не визначена

Назва(и) твору(ів): 1. Ви знаєте, як липа шелестить; 2. В тумані морському зникає твій спів; 3. Любисток; 4. Сільський сонет; 5. В темряві ночі тополі тріпочуть; 6. Море. 7. Сподівання; 8. Не жаль мені, що я тебе кохаю; 9. Я не кохаю тебе. 10. Хвиля; 11. Про смерть поёты с болью говорили. 12. Я посетил тот город. 13. Моцарт и Сальери. 14. Крестились готы.

Мова твору ukr (1-10), rus (11-14).

Жанр(и): романси

Класифікація Музичної інформації: Рівень відображення дійсності: людське життя;

Ціннісний рівень: загальнолюдський;

Знаки фонозапису: знак фірми-виготовлювача: є.

V рівень – Специфічні характеристики музичного звукового запису на грам-платівці

Ідентифікаційний номер: С10-05883

Вид звука: стереофонічний

Носій музичного запису та його характеристики

Контроль за якістю (стандарт та група): ГОСТ 5289-73.

Група: Гр. 2. 1-20.

Назва носія: ГРП.

Структура документа та кількість: 1 ГРП, конверт без супровідного текстового матеріалу.

Розташування ГРП у конвертах та коробках: 1 ГРП у картонному конверті.

Розміри: ГРП – 29,6 у діаметрі, конверт: 30,4 x 30,4.

Колір вклейки на ГРП: світло-рожевий.

Ширина доріжки дисків: стандартна.

Швидкість: 33.

- Техніка, необхідна для відтворення:
Програваач для ГРП.
Суб'єкти:
Фондоутворювач: Мейтус Юлій Сергійович.
Автор музики: Мейтус Юлій Сергійович.
Роль фондоутворювача до документа:
Автор оригінальних творів.
Концертмейстер: Голубєва Римма, фортепіано.
Виготовлювач ГРП (фірма запису): Мелодія, Всесоюзна фірма грамплатівок.
Виготовлювач ГРП (завод): Апрелєвський Ордену В.І. Леніна завод.
Рівень відношення до фондоутворювача та роль: Автори слів: Творчі відносини (співавтори творів).
Виконавці: Творчі відносини (виконавці творів).
Описання за творами
[Назва твору: 1. Ви знаєте, як липа шелестить]
Тема твору: Кохання.
Тривалість твору: 3.05 хв.
Суб'єкти: Автор слів: Тичина Павло;
Виконавиця-співачка: Мазєпа Людмила.
[Назва твору: 2. В тумані морському зникає твій спів].
Тема твору: Кохання.
Тривалість твору: 2.45 хв.
Суб'єкти: Автор слів: Рильський Максим;
Виконавиця-співачка: Мазєпа Людмила.
[Назва твору: 3. Любисток].
Тема твору: Кохання.
Тривалість твору: 2.25 хв.
Суб'єкти: Автор слів: Бажан Микола;
Виконавиця-співачка: Мазєпа Людмила.
[Назва твору: 4. Сільський сонет].
Тема твору: Щастя; Краса природи;
Кохання.
Тривалість твору: 2.45 хв.
Суб'єкти: Автор слів: Рильський Максим;
Виконавець-співак: Раков Михайло.
[Назва твору: 5. В темряві ночі тополі тріпочуть].
Тема твору: Кохання; Побачення.
Тривалість твору: 3.12 хв.
Суб'єкти: Автор слів: Тичина Павло;
Виконавець-співак: Раков Михайло.
[Назва твору: 6. Море].
- Тема твору: Море; Кохання.
Тривалість твору: 3.10 хв.
Суб'єкти: Автор слів: Коротич Віталій;
Виконавець-співак: Раков Михайло.
[Назва твору: 7. Сподівання].
Тема твору: Кохання.
Тривалість твору: 2.45 хв.
Суб'єкти: Автор слів: Коротич Віталій;
Виконавець-співак: Раков Михайло.
[Назва твору: 8. Не жаль мені, що я тебе кохаю].
Тема твору: Кохання.
Тривалість твору: 3.26 хв.
Суб'єкти: Автор слів: Українка Леся;
Виконавиця-співачка: Ципола Гизела.
[Назва твору: 9. Я не кохаю тебе].
Тема твору: Кохання.
Тривалість твору: 2.35 хв.
Суб'єкти: Автор слів: Українка Леся;
Виконавиця-співачка: Ципола Гизела.
[Назва твору: 10. Хвиля].
Тема твору: Морська хвиля як порівняння людської долі та життя.
Тривалість твору: 3.12 хв.
Суб'єкти: Автор слів: Українка Леся;
Виконавиця-співачка: Ципола Гизела.
[Назва твору: 11. Про смерть поэты с болью говорили].
Тема твору: Смерть.
Тривалість твору: 3.36 хв.
Суб'єкти: Автор слів: Винокуров Євген;
Виконавець-співак: Мокренко Анатолій.
[Назва твору: 12. Я посетил тот город].
Тема твору: Кохання.
Тривалість твору: 3.00 хв.
Суб'єкти: Автор слів: Винокуров Євген;
Виконавець-співак: Мокренко Анатолій.
[Назва твору: 13. Моцарт и Сальери].
Тема твору: Геній і посередність.
Тривалість твору: 2.40 хв.
Суб'єкти: Автор слів: Винокуров Євген;
Виконавець-співак: Мокренко Анатолій.
Персонаж твору: Моцарт.
Персонаж твору: Сальєрі.
[Назва твору: 14. Крестились готы].
Тема твору: Смиренність та сила.
Тривалість твору: 1.55 хв.
Суб'єкти: Автор слів: Винокуров Євген;
Виконавець-співак: Мокренко Анатолій.

Отже, нами зроблені приклади описання музичних та інших документів на основі запропонованого формату. Звичайно, доцільність подібного глибокого пророблення інформації пов'язана із розробкою та впровадженням відповідних інформаційних технологій, автоматизованих форматів для введення та обміну інформацією.

Наприклад, дуже детальне, зроблене від руки прив'язування певних знаків нотного письма до сторінки, номера такту, номера долі метра автоматично відбувається у відомих програмах для композиторів, в яких музична інформація подається у різних варіантах (ноти, буквенно-цифрові позначення нот тощо). Отже, цей останній процес не представляє особливих труднощів для програмування.

Запропонований нами формат описування проявляє наступні позитивні риси.

Придатний для описування як музичних, так і інших видів документів.

Деталізує і водночас об'єднує в одному інформаційному масиві інформацію, пов'язану з документом.

Сприяє різноманітній багатоаспектній (фасетній) класифікації інформації і документів.

Сприяє систематичному, ієрархічному та багатоаспектному пошуку.

Таким чином, створюється більш адекватний оригіналу інформаційний образ документа, що сприяє більшій доступності до інформації, яку містить документ. У подальших дослідженнях автор передбачає продовжити застосовувати формат при описуванні інших видів документів, що буде сприяти подальшій розробці й удосконаленню самого формату.

Використана література

1. Тупчієнко-Кадирова Л.Г. Музичний документ: визначення поняття, класифікація та методика описування (на прикладі творчої спадщини композитора Ю.С. Мейтуса (1903-1997) : дис. на здобуття наук. ступ. канд. істор. наук за спеціальністю 07.00.10 – документознавство, архівознавство /Л.Г. Тупчієнко-Кадирова. – К., 2005. – 180 с.

2. Тупчієнко-Кадирова Л.Г. Музичний документ: аспекти визначення, специфіки видів та описування в режимі електронної каталогізації / Л.Г. Тупчієнко-Кадирова // Студії з архівної справи та документознавства. – Т. 12. – К., 2004. – С. 148-155.

3. Тупчієнко-Кадирова Л.Г. До питання про класифікацію документів архівної музичної спадщини на базі гіпертекстової технології на прикладі рукописів українського композитора Ю.С. Мейтуса (1903-1997 рр.) / Л.Г.Тупчієнко-Кадирова // Библиотечное дело и краеведение. – Вип. 5. – К.-Симферополь, 2004. – С. 109-124.

4. Тупчієнко-Кадирова Л.Г. Музичний документ: визначення поняття, класифікація та методика описування (на прикладі творчої спадщини композитора Ю.С. Мейтуса (1903-1997) : Автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. іст. наук за спеціальністю 07.00.10. / Л.Г. Тупчієнко-Кадирова. – К., 2005. – 20 с.

5. Овчинников В.Г. Построение самоорганизующейся автоматизированной системы информационного обеспечения на гипертекстовой основе : науч. доклад / В.Г.Овчинников. – М. : Изд-во МГИК, 1993. – 140 с.

6. Маршак Самуил Яковлевич [Письмо композитору Юлию Сергеевичу Мейтусу от 20 апреля 1955 г. из Москвы в Киев] / С.Я. Маршак // КММКШ. – Фонд Ю.С. Мейтуса. – № док. 748. – 1 л., 1 конверт.

7. Александров. Телеграма Юлию Сергійовичу Мейтусу [с приглашением на премьеру оперы "Рихард Зорге"], апрель 1958 г. / Александров // ГЦММК им. М.И. Глинки. – Ф. 362. – № док. 91. – 1 л.

8. Мейтус Ю.С. Два романси на слова О. Ющенка. 1. Весна 2. Любов : рукопис, 1977 р. / Ю.С. Мейтус; сл. О.Ющенка; перекл. А. Вишеславського // КНМММ. – Фонд Ю.С. Мейтуса. – № док. 75. – 4 арк.

9. Мейтус Ю. Романсы / Ю. Мейтус; сл. П. Тычины, М. Рильского, В. Коротича, Леси Украинки, Е.Винокурова; исп. Л. Мазепа, М. Раков, Г. Циопола, А. Мокренко, Р. Голубева. – М., 1973. – 1 ГРП.